Aliqñ aliquis nõ ꝑ pterita culpa diſlu
enda ſed ꝑ futura vitanda ꝑcutit̃ .qđ
apte Paulus de ſeipõ teſtat̃ dicens.
Ne magnitudo reuelacionũ extollat
me.datus eſt mihi ſtimulus carnis ã
gelus ſathane. Qui eñ nõ ait qꝫ extu
lit ſꝫ ne extollat apte ĩdicat ꝙ. a ꝑcuſ
ſione illa ne eueniat ꝯpeſcit̃ .non eñ q̃
euenit culpa purgatur. Nonnũꝙ vo
quiſꝗ nec ꝑ pterita nec ꝑ futura ini/
quitate ꝑcutit̃ .ſed vt ſola diuina vir/
tutis potencia monſtret̃ .vt dicit dñs
de ceco nato.necꝗ hic peccauit ⁊c̃
In qua manifeſtatõe quid agit̃ .niſi vt
ex flagello meritoꝝ vt⁹ augeat̃ .Et cũ
nulla iniquitas pterita tergit̃ . magne
paciẽtie fortitudo generet̃ . hec greg.
B Sed ꝑ quẽcũꝗ moduꝫ religio/
ſus tribulet̃ vel flagellet̃ ſiue ꝑ tempta
tiones aut alias qualeſcũꝗ tribulatõ
nes ñ dꝫ ſperare aut deficere ſed paci
enter ⁊ cũ humilitate ſuſtinere manũ
⁊ flagella dñi qꝫ nequaꝗ derelinquit
timentes ⁊ ſperãtes in ſe.ſed liberabit
a temptatõe ⁊ poſt tribulatõꝫ gaudiũ
et exultatiõꝫ cordi infundet. De hoc
Sara in libro Thobie ſic dicit. Bene
dictũ eſt nomẽ tuũ deus patrũ noſtro
rum qui cũ iratus fueris miſericordi/
am facis ⁊ in tꝑe tribulatõis peccata
dimittis his qui inuocant te. Hoc au
tem ꝑ certo habet omnis qui colit te.
qꝫ vita eius ſi in ꝓbatõe fuerit corona
bit̃ ſi autẽ ĩ tribulatõe fuerit liberabi/
tur. ⁊ ſi in correptõe fuerit ad miſeri/
cordiã tuam venire licebit.nõ eñ dele
ctaris in ꝑditõibꝫ noſtris .qꝫ poſt tem
peſtatẽ trãquillum facis ⁊ poſt lacri
mationem ⁊ fletum exultatõꝫ ĩfundiſ
hec illa ſara. Omnipotens eciaꝫ deus
eos quos diligit diuerſis caſtigationi
bus affligi permittit. ⁊ ideo hoc facit
ne mens eoꝝ dum in rebus trãſitoriis
⁊ in vanitatibꝫ ſeculi pluſꝗ debet dele

ctatur ab amore ꝯditoris ſe diuidat ⁊
idcirco ꝑ aduerſa temptatur. vt fugi/
ens ad auxilium ſui creatoris ⁊ ſenti
ens ab ipſo adiutorium ⁊ conſolatio/
nem in ſuis temptatõibꝫ ⁊ tribulatio
nibus eo feruencius eum diligant. et
ſuum affectum frequẽcius in eum di
rigant. a quo tot beneficia ſe ſentiunt
eſſe conſecutos. Filius

Scire eciam deſiderantet cupio.
quomodo ſe homo habere debeat
in proſperis ⁊ in aduerſis . ne contin
gat eum cadere in lapſum peccati

C

Capitulum XIII Pater

Hoc ſcire debes

ꝙ xpi fideles ac maxime reli
gioſi in vno ſtatu ꝑmanere nõ poſſunt
aut enim. conſolantur ꝑ proſpera ſiue
ſint ſpũalia ſiue temporalia. aut tribu
lantur ꝑ aduerſa. hoc eſt ꝑ vicioꝝ tẽ/
ptamẽta vel diuerſaꝝ paſſionuꝫ flagel
la ſed quilibet timens deum debet eſſe
quaſi ambidexter. vt in ꝓſperis euen
tibus ſiue ſint ſpũales ſiue tẽpales te
neat humilitatem. ⁊ in aduerſis qui
buſcunꝗ habeat pacientiaꝫ. vt ꝑ pro
ſpera non trahatur ad noxiam volũta
tem ac voluptatem nec per aduerſa du
catur in deſperationeꝫ. De talibꝫ reli
gioſis ⁊ ambidextris. Theodorus ab
bas . in collatõe patruꝫ ſic dicit. Iſti
ſunt qui figuraliter in ſcripturis ſanc
tis ambidextri vocãtur. vt ille Aioth
in libro iudicum deſcribitur fuiſſe.qꝫ
vtraꝗ manu vtebatur pro dextra quã
virtutem ita poterimus nos quoꝗ in
tellectualiter poſſidere . ſi ea que pro
ſpera ſunt dextraꝗ cenſentur. ⁊ ea q̃
aduerſa ſunt ſiniſtra dicãtur bono rec
toꝗ vſu ad prẽ fecerĩ⁹ dextrã ꝑuenire
vt q̃cũꝗ fuerit illata fiãt nobis arma
iuſticie. Duab⁹ namꝗ ꝑtibꝫ et vita

dixerim eciam manibus interiorem
hominē noſtrū ſubſiſtere ꝓuidemus.
nec quiſq; ſanctorū carere hac ſiniſtra
quā dicimus poteſt ſed in hoc virtus
perfecta diſcerniẜ ſi vtrāq; in dextram
bene vtendo ꝯuertat. Et vt manifeſtius
hoc qḋ dicimus poſſit intelligi habet
vir ſanctus dextrā ſucceſſus vicȝ ſpi-
rituales in qua tūc ꝯſiſtit qñ feruēs ſpi
ritu deſiderijs ⁊ ꝯcupiſcētijs oībus
dñaẜ qñ ab oī dyabolica īpugnatō
ne ſecurus abſq; vllo labore atq; diffi
cultate vicia carnis vel reſpuit vł abſci
dit. cū ſublimatus a terra vniuerſa pre
ſencia atq; terrena velut inanē fumuȝ
vmbrāq; vacuā ꝯtēplaẜ. ⁊ vt mox trā
ſitura ꝯtemnit cū futurā ꝑ exceſſū mē
tis nō ſolū ardentiſſime ꝯſpicit alias
ꝯcupiſcit. verūeciā clarius intueẜ cuȝ
efficacius paſciẜ ſpiritalibꝫ theorijs.
cū lucidiꝰ reſerata ſibi ꝯſpicit celeſtia
ſacramēta. cū oratōeſ purius atq; ala
crius emittit ad deum. cū ſpūs ita ar-
dore ſuccēſus ad ea que inuiſibilia ſūt
⁊ eterna. tanta eī̄ alacritate tranſmi-
grat. vt neq̄q; ſe iā credat in carne ꝯſi
ſtere. Habȝ ſimiliter ⁊ ſiniſtrā cū tem
ptatōe ⁊ turbinibꝫ īplicaẜ. cū ad deſi-
deria carnis īcētiuoꝝ eſtibꝫ inflāmaẜ cū
ad iracūdie furorē ꝑturbatōnuȝ igne
ſuccēdiẜ. cū ſupbie ſeu xenedoxie ela
tōe pulſaẜ. cū triſticia mortez oꝑante
deprimiẜ. cū machinis accidie et im-
pugnatōe ꝯcutiẜ cūq; oī ſpiritali fer
uore ſubtracto quodā torpore atq; ir
rōnabili merore torpeſcit. vt nō ſolū
cogitatōibꝫ rectis ac feruētioribꝫ de-
ſeraẜ ſed eciam pſalmus. oratio. lec-
tio. remotio celle. ſimul horreāt ⁊ īto
lerabili quodā tetroq; faſtidio vniuer
ſa ſordeāt inſtrumēta vtutū. quibꝫ cū
pulſatur monachus ſiniſtris ꝑtibꝫ ſe
ꝯgnoſcat vrgeri. Quiſquis igitur in
illis que dextre ꝑtis eſſe diximus mi-
nime fuit elatus. ⁊ in iſtis que ſiniſtre
partis ſunt viriliter dimicās. nulla ď
ſperatōe ꝯciderit. at pocius de contra
rijs arma q̄dā paciētie ad exerciciuȝ
virtutū aſſumpſerit. vtraq; manu vti
tur pro dextra. ⁊ in vtroq; actu trium
phator effectus. tā de ſiniſtro ſtatu q̄
dextro palmā victorie conſequeẜ. Eri
mus igiẜ ambidextri. qñ nos quoq; re
ruȝ pñciū copia. vel inopia nō muta
uerit. ⁊ nec illa nos ad voluptates nox
ie remiſſionis īpulerit. nec iſta ad de-
ſperatōȝ attraxerit ⁊ querelam. ſed ſi
militer deo gracias in vtroq; deferen-
teſ parē fructū ď ſecūdis aduerſiſq; ca
piamus. qualeȝ ſe ille verus ambidex
ter doctor gentiū fuiſſe teſtatur dicēs
Ego eī̄ didici in quibꝫ ſum. ſufficiēſ
eſſe ſcio ⁊ humiliari ſcio et habunda
re vbiq; ⁊ in omnibus ⁊ ad omnia īſti
tutus ſum ⁊ ſaturari ⁊ eſurire. habun-
dare. ⁊ penuriam pati. omnia poſſum
in eo qui me confortat. hec Theodorꝰ
abbas ¶ Et notandum ꝙ per
contemptum proſperorun et delecta-
bilium ⁊ per fortem ſufferenciam ad
uerſorum peruenitur ad cordis trāq̄l
litatem et pacem. Quorum vnum a
gitur per abſtinenciam non ſoluȝ que
eſt in cibo vel potu ſed in omnibus in
quibus delectatio carnalis vel huius
ſeculi conſiſtit. Alterum vero fit per
pacientiam cum aduerſa viriliter ſuf
feruntur. De hoc Richardus de ſan
cto victore ſic dicit. Magna pax ⁊ trā
quillitas cordis eſt. nulla huius mūdi
oblectamenta concupiſcere. nulla eiꝰ
aduerſa formidare. quorum vnuȝ per
abſtinenciam. alterum per paciētiā
obtinetur. Quid eī̄ de oblectamētis
huius mundi ꝯcupiſcitur. que oblata
delectamenta amore abſtinentie recu
ſat vł q̄d ď huiꝰ mūdi aduerſ fiet. q̄ v
tute paciētie roboratꝰ ď illatis cē mal

triumphat. Vñ de apoſtolis ſcriptū ē
Ibant gaudentes a ↄſpectu conciliȷ.
Et ꝑ paulū dꝛ. In tribulacōe gauden
tes. Ad beatitudinē ergo animi ſpec-
tat. vt quicquid ꝓ amore dei caro du-
rum eſt tolerat. Vñ eñ corpus atteri-
tur. ↄſcia exhylarat̄. Et quo quis ex-
terius videt̄ infelicioꝛ. eo interius cō
ſtat eſſe beatioꝛ. qui eñ ꝓ amore dei af
flictōꝫ corporis diligit. ⁊ ꝓ celeſti deſi
derio ſeculi voluptatē odit ꝓfecto ho-
ſtē ſuū vbiqꝫ declinare poterit. Et No
tandū ꝙ nō ſolū illaꝫ que in cibo ⁊ po
tu eſt abſtinētiā intelligere debemus.
ymo ꝑ abſtinētiā ⁊ paciētiā intelliga
mus oñes ſuꝑfluas delectacōes ⁊ cor
poris afflictōes. que ꝑ quinqꝫ ſenſus
carnē dlectāt. aut cruciant. hec Rich.
Debemus ergo temptacōibꝫ reſiſtere
dyabolicis ⁊ ſi poſſumus peccatis ve-
nialibꝫ omnino ī hac vita carere. debe
mus tñ peccatis mortalibꝫ que nobis
a ſpiritibꝫ malignis ſuggerūt̄ fortiter
repugnare. vt premiuꝫ aſſequi valea-
mus vite eterne. De hoc habet̄ in glo
ſa Nicolai de lyra in Epl'a. i. ad cor.
ſuꝑ illo. Qui exiſtimat ſe ſtare vicꝫ in
deo ꝑ bōa opa ⁊ bñ dt exiſtimat. qꝛ ne
ſcit homo vtrum amore dignus ſit aut
odio. pōt tñ de hoc hře aliquā ↄiectu
rā videat ne cadat ad īpulſuꝫ tempta
cionū. ⁊ ꝓpter defectū hūane fragilita
tis idō ſubdit̄. Tēptacō vos nō appre
dat niſi hūana. i. nō inducat vos in cō
ſenſum ⁊ operacōꝫ peccati. tēptari eñ
nō eſt malū. ſed virtutū exerciciū ſi tēp
tacioni viriliter reſiſtat̄. ꝓpter qḋ in ꝑ
ſona viri perfecti dꝛ. illḋ ps. ꝓba me
dñe ⁊ tempta me niſi hūana id eſt illa
tēptacōe q̄ vitari non pōt totaliter ab
hōie in pñti vita ſcꝫ de peccato veniali
Qḋ aūt tēptacōi ad peccatū mortale
ducenti valeat homo reſiſtere cū adiu
torio dei oſtendit dicens. Fidelis aūt

deus in ꝓmiſſis īplendis. qui nō pati
etur vos tēptari ſuꝑ id qḋ poteſtis. qꝛ
ꝓmiſit adiutoriū in tēptacōibꝫ poſitis
ſi fideliter recurrāt ad ipſum. idō ſub-
ditur. Sed faciet eciā cum tēptacōe
prouentum vos totaliter adiuuās. vt
ipſa tēptacio vobis proueniat ad aug
mentum meriti per eius ſuꝑacionem
ideo ſubditur. vt poſſitis ſuſtinere id
eſt temptacōibꝫ preualere hec gloſa
E Et ſciendum ꝙ oñipotens deus
nō permittit fideles ſuos temptari ſu
pra id quod poſſunt. qꝛ ſi dat dyabolo
temptandi licentiam. dat eciam ſuſti
nentibꝫ temptacōꝫ reſiſtendi graciaꝫ.
Vñ ſi nō poſſumus ꝓpter impedimen
ta temptacionuꝫ ſꝑ eſſe immunes ab
omni peccato nec vno modo ⁊ inceſſā
ter adherere deo. debemus tñ adhibere
omnē diligenciam. ne per noſtraꝫ ne
gligenciam fugiter diuellamur ab eo
Fide de hoc in quadaꝫ gloſa ſic dicit̄. Fide
lis deus qui nō patit̄ ſuos temptari ſu
pra id quod poſſunt. dum eñ dyabo-
lo licenciam dat temptandi. eciam
temptatis reſiſtendi graciam dat. igi
tur eciam ſi nō eſt in nobis ꝑfectio an
geli nō ſit in nobis preſumptio dya-
boli. vt qui nō poſſumus vt imunes a
peccato vniformiter et inceſſanter ad
herere deo neq̄quaꝫ irrecuperabiliter
diuellamur ab eo hec glo. Igit̄ omnes
q̄ ſunt ī ſtatu ꝓficienciū adhibere dñt
omꝫ diligentiam. vt a vicȷs ⁊ pecca
tis ſe abſtineāt ⁊ in virtutibꝫ ac bonis
operibꝫ ſe exerceant. ⁊ temptacōibꝫ
quibuſcumqꝫ ſibi occurrentibus forti
ter reſiſtant. ſancte et laudabiliter vi
uant. vt imitatores apoſtolorū ac ali
orum ſanctoꝝ eſſe poſſint. ⁊ ſic ad ete
nam beatitudinem peruenire. De qui
bus Criſoſtomus. ſic dicit. Scit de
us q̄ ſint ei⁹ nouit eñ illos q̄ ī illo ↄfi
dūt. q̄ toto corḋ ad eū accedūt q̄ ī ꝓpo

ſito pſeuerāt. qui ſancte viuere ſtudēt
qui delectationes calcant. ꝛ cupidita
tes mundi. qui carnis affectus cōpri-
munt qui omnibꝰ ſuggeſtionibꝰ manu
cordis repugnāt. qui in viſceribus pi
etatis ſemꝑ gradiuntur. hi tales culto
res dei ſunt. Apoſtoloꝝ imitatores pe
diſſeque beatitudinis hec Criſo. Habe
mus itaqꝫ iā de temptatōibꝰ diuerſis
prout dñs donare dignatus eſt expla
natum qḋ ꝑtinet ad ꝓficientes. quoꝝ
ſtatus vt dictū fuit ſupra ↄſiſtit tercio
loco in temptacōnū ꝑpeſſione atqꝫ ſic
patet de ſtatu ꝓficienciū ꝛ in quibus
idē ſtatus dependeat. vicꝫ in viciorꝫ
deteſtatione virtutum operatione. ac
temptationum perpeſſione.
Incipit tercius liber malogranati.
Diſtinctio I Filius

Poſtquam in

formatus ſum a te o pater
de ſtatu ꝓficientiū. Nūc de
ſtatu pfectoꝝ inſtrui deſidero. Et pri-
mo in quibus ↄſiſtat idem ſtatus per
fectoꝝ de hoc cupio per te edoceri.
Capitulum I Pater F

Scire de

bes fili ꝙ ſtatus
pfectorum vt ſu
pra dictū eſt cō
ſiſtit in tribꝰ vi-
delicet ī cordis
mundicia ſiue
puritate. in dei caritate. ꝛ ī ↄditoris
omniū ↄtēplatōe. Primus ſtatus p-
fectoꝝ dependet in cordis puritate. qꝛ
quāto quis cor magis purgatū habet
tanto pfectior in ſancta vita repitur.
Vñ bñ ꝛ apte ꝑmiſſa ſunt illa vt ſupe-
rius patuit. que viā dant ad mundici
am ſeu puritatē cordis. ſcꝫ pnīa pec-
catoꝝ. deteſtatō viciorꝫ. operacio virtu-
tum. ac ꝑpeſſio tēptationuꝫ. hec enim
ſunt per que ad cordis ꝑuenit purita-
tem. Et ꝙuis malignus ſpūs corda e-
lectoꝝ diuerſis temptatōibꝰ pulſet nō
tñ ꝑualet illā maculare. qꝛ virtus āge
lica ex diuina diſpoſitōe eos adiuuat
ne ī lapſuꝫ criminis cadāt ꝛ cū hoſtis
violētus oppugnet illos nec tamē ex
pugnat nō ſolū corda eoꝝ nō maculat
ſed eciā mercedē future retributiōis
illis cumulat. de hoc Petrus dami. ſic
dr̄ G Nō enī verſutie tā callidi tā
exercitati hoſtis poſſet fragilitas hūa
na reſiſtere. niſi eos a tēptatōibꝰ elec-
toꝝ virtus angelica ꝓpulſaret. Unde
vnicuiqꝫ noſtrū a die baptiſmatis vſ-
qꝫ ad obitū delegatus eſt angelus. q ꝛ
viriliter decertātē a tēptatōe cuſtodi-
at. ꝛ auxilium ꝑbere in bonis opibus
non deſiſtat. Felices ergo qui iuſte vi-
uūt quia dū malignis ſpiritibus inſe
parabiliter obluctantur. angelice for
titudinis auxilio muniunť. Adde eci
am ꝙ ipſi ſpiritus iniqui profectus
noſtri ſunt obſequio deputati. naꝫ dū
temptamur et non ſuccumbimus. dū
impetimur et non preualemur. Dum
oppugnat certe violentus hoſtis et nō
expugnat future nobis retributionis
pondus accumulat. Et dum laborem
certaminis irrogat victorie nobis ma
teriam ſubminiſtrat hec Petrus Da.
Unde notandum ꝙ illi ad vitam ſine
macula ingredi dicuntur. qui ad pfec
tioneꝫ irreprehenſibiliter currunt ca
rentes peccatis mortalibus. ꝙuis nō
dum ſint pfecti. quod probat beatus
Aug. ſic dicens Si peccatores deus
ſperneret. oēs vtiqꝫ ſperneret qꝛ ſine
pctō nemo ē. Ingredi aūt ſine macula
nō abſurde ille dr̄ nō q iā pfctūs ē ſꝫ
q ad ipaꝫ pfectiōnē irrephenſibiliter
currit carens criminibꝰ damnabilibꝰ
hec Auguſtinus. Filius